

Osobe sa invaliditetom u Srbiji: prijavljene poteškoće u funkcionisanju na osnovu Popisa 2011.

Milan M. Marković

Institut društvenih nauka Beograd

MDRI-S Beograd

Univerzitet u Gracu

Popis i merenje invaliditeta I

- 2011. po prvi put uvršćena pitanja o poteškoćama u funkcionisanju u Srbiji
- Korišćene Preporuke Vašingtonske grupe za statistiku invaliditeta
- 6 kratkih pitanja – 6 bazičnih aktivnosti i poteškoća
- Dodatno pitanje o korišćenju pomagala
- “Osoba sa invaliditetom”: svako ko prijavi veliku poteškoću ili potpunu onemogućenost u datoj funkciji (vid, sluh, kretanje, pamćenje/koncentracija, samostalnost, komunikacija/razumevanje)

Popis i merenje invaliditeta II

- Glavni cilj 1: opšta identifikacija invaliditeta
- Glavni cilj 2: dobijanje uporedivih podataka (velika praznina)
- Glavni princip: samoprijavljivanje poteškoća u vezi sa zdravstvenim problemom
- Ograničenja:
 - Nemogućnost identifikacije određenih poteškoća (npr. intelektualnih i psihosocijalnih)
 - Nemogućnost detaljnije procene društvenih interakcija, funkcionalnosti i položaja
- Osnovna svrha: procena “**jednakosti mogućnosti**” u odnosu na opštu populaciju i među samom populacijom sa invaliditetom

Studija o osobama sa poteškoćama I

- Osnovni podaci:
 - Broj osoba sa poteškoćama
 - Stanje po tipu poteškoće
 - Stanje po starosnim kategorijama
 - Stanje prema polu
 - Stanje po regionima

Studija o osobama sa poteškoćama II

- Ukrštanje podataka:
 - Obrazovanje
 - Ekonomska aktivnost
 - Osnovni izvori prihoda
(prema starosti, polu, regionima)
- Posebni podaci:
 - Osobe u i van kolektivnog smeštaja
 - Davaoci odgovora na pitanja o poteškoćama

Studija o poteškoćama – neki zaključci I

- Očigledne nejednakosti u svim oblastima posmatranja
- **Образовање:**
 - Generacije odrasle na specijalnom (neinkluzivnom) obrazovanju i nepotpuna implementacija inkluzivnog obrazovanja
 - Razlika u položaju žena i muškaraca sa poteškoćama (npr. manji pristup osnovnom obrazovanju žena)

Studija o poteškoćama – neki zaključci II

- **Ekonomska aktivnost:**
 - Ozbiljna nejednakost mogućnosti u pogledu rada i zapošljavanja
 - Drastično viši procenti neaktivnog i niži procenti aktivnog stanovništva u odnosu na opštu populaciju
- **Izvori sredstava za život:**
 - Mahom penzioneri, izdržavana i pasivna lica (kroz sve starosne kategorije)
 - Društvena i finansijska pasivnost i zavisnost

Studija o poteškoćama – neki zaključci III

- Žene sa poteškoćama u vidno nepovoljnijem položaju u pogledu obrazovanja, rada i zapošljavanja i finansijske nezavisnosti
- Osobe smeštene u kolektivne ustanove u najnepovoljnijem položaju – objekti sistema, žrtve institucijonalizacije
- Osobe sa invaliditetom masovnim lišavanjem poslovne sposobnosti gube subjektivitet i legitimisanost u pogledu obrazovanja, tržišta rada, privređivanja, porodičnog i privatnog života
- Osobe sa poteškoćama mentalnog zdravlja u najnepovoljnijem položaju među populacijom sa invaliditetom.

Hvala na pažnji.

Milan M. Marković